

Oponentní posudek bakalářské práce Ondřeje Zgraji

Student Ondřej Zgraja, připomínající trochu mladého Indiána, mě přišel poprosit, abych oponoval jeho návrh "Puebla" do Košíř v Praze. Působil přitom indiánsky plaše, zároveň ale klidně a na většinu mých otázek uměl dobře reagovat a přiznávám - přesvědčil mě rychle. Rád bych do některého z jeho domů šel sám bydlet, i mé ženě a dětem by se tam asi moc líbilo.

Začnu tedy urbanismem, budu pokračovat o tektonice a skončím technickým řešením.

Urbanisticky je to bez nadsázky bravurní. Při pohledu na axonometrické zobrazení musím pomyslet na japonského malíře kaligrafii, který kreslí lehce a pro nás outsidersy nepochopitelně přesně. Mám tím na mysli to, jak Ondřej nakonec (asi ne tak rychle a lehce :-)) trefil míru věcí - objemů, zastavěnosti. Na první pohled zástavba působí harmonicky. Vztah k ulici je domyšlený - domy mají do ulice výhled, tvoří uliční hranu, ale soukromí bytů není neadekvátně kofrontováno. Z ulice vedou pěkně pojatá schodiště do prostorů mezi domy. Všechny výkresy perspektiv společně vyprávějí příběh o krásném obytném mikrosvětě - vesničce na stráni uprostřed velkého města. Jde jen o kombinaci dvou typů domů, ale celek nepůsobí nudně ani unifikačně. Výhledy - to nejcennější, co místo má - jsou zachovány, přestože navržená zástavba je poměrně intenzivní. Kompozice průhledů, míra uzavření vnějších prostor a jejich postupně gradující intimita, to všechno mi v součtu připadá krásné. Nevтіravá hravost celého areálu je posílána tím, že to nejsou jen "krabičky", ale občasná prolomení v půdorysné stopě a mírný sklon říms atik dodává celku měkkost, která na svažitém terénu krásně odpovídá.

Také dopravní řešení, raději bych to tady nazval třeba řešením možností pohybu, je dobré a poetické. Autem můžete zajet do centrální podzemní garáže, odkud je přístup do středu vesničky. Zároveň ale, když potřebujete za deště vyložit malé děti nebo k vám musí sanitka, může vjet do areálu po povrchu. Jediná slabina je snad, že spodní domy to k cestě mají dál a po svahu. Říkám slabina, ale je mi jasné, že Dánové i Nizozemci by moji poznámku nechápali. Není možné mít vše. Nejkrásnější poloha domů - v tomto případě dole - je vykoupena trochu horší dostupností. Za poetické považuji hlavně pěšinky, po kterých se mezi domy prochází, a krásná zákoutí vytvářená posuny staveb vůči sobě navzájem.

Tektonika staveb - to, jak dva domečky naproti sobě jsou spojeny dvorečkem v jeden celek - je krásná. Jen to, že dvorky zůstanou pohledově propojeným prostorem, považuji ve většině případů za dost nepravděpodobné - je to bydlení, ne studentská kolej - asi tu časem přistanou keře nebo živé ploty? Jinak se sousedi musí mít "rádi" celý život a dívat se jeden na druhého v každou denní dobu. Za tektonicky i provozně nejslabší moment pak vidím celoprosklené jižní fasády severních patrových domků. Do druhého nadzemního podlaží je z dvorku i z prostorů mezi domy intenzivně vidět a vzhledem k tomu, že to jsou intimní místnosti určené ke spaní, to bude odkázané na závěsy nebo rolety. Tím trochu ztratíme radost z výhledu do údolí nebo si budeme muset zatahovat a vytahovat. Velká jižní prosklená stěna nebývá solárním kolektorem v dobrém slova smyslu, ale je hrozbou přehřívání, před kterým není úniku. Chlazení je řešením krize, dobrý návrh má krizi koncepčně předcházet. Barevné markýzy budou hezké, ale jejich absolutní závislost na větrných čidlech z nich dělá spíše dekorační prvek než skutečné stínění. Vždy když zafouká, markýzy se stáhnou. Pokud nebudou elektricky ovládané, vítr je spolehlivě "otrhá" nebo zůstanou trvale vytažené. Ale proč vlastně? Pueblo ani maurské vesničky také nemívají okna k zemi - co je to za zvláštní představu o komfortu? V přízemí ve dvorcích a na horních terasách to částečně chápu, ale ve středních patrech je to nevhodné a převzaté bezmyšlenkovitě. Abych nedělal úplně nechápavého, estetickému záměru samozřejmě rozumím - pevné souvislé krustě obepínající spodní a horní domek s dvorkem samozřejmě velké zasklení uvnitř sluší, ten kontrast zděného pláště a lehké skleněné stěny je chytlavý - jen to vytváří dost problémů, kterých by zodpovědný architekt měl chtít obyvatele domů uchránit.

Na pobytových terasách chybí (ve studii) zábradlí, také na schodištích na vnějším terénu - aspoň třeba madlo po jedné straně - dá se přeci udělat nádherně, koncept se tím nemusí oslabit :-). V těch domech, jak říkával můj učitel stavitelství, budou bydlet i lidé velmi staří a také lidé velmi mladí, třeba 1 nebo 2 roky.

Proti kombinaci tří různých povrchů fasád - tedy omítek, režných a bílených cihel - nic nemám. Jen mi to už nepřipadá tak přesvědčivě dotážené jako urbanistická koncepce návrhu. Čemu nerozumím, jsou "druhé" vstupy do obytných prostorů přízemních bytů vedle dvorků? Neoslabuje to funkci dvorečků?

To, co dále napíšu, říkám při vědomí toho, že jsem na této škole sám pět let učil, a problém, který pojmenuji, není jen problémem studenta, ale problémem nevhodně nastaveného systému zadávání bakalářských prací - ani já jsem s tím nic neudělal a i v našem atelieru byly odevzdávány práce s podobnými "potížemi".

Pemzum práce požadované po studentech téměř nevyhnutelně vyústí v to, že details projektu jsou nedomyšlené. Projekty jsou prostě příliš velké. Ohledně hodnocení technické úrovně projektu jsem tedy na vážkách. Mám z celku dojem, že Ondřejovi šlo o to, projekt za každou cenu odevzdat, a že na výsledku se zásadně podepsala doba koronavirového omezení setkávání a tedy možností konzultací. Projekt je sice zpracován s velkou péčí - množství odvedené práce je obrovské, ale chyby, které tu jsou, nejsou jednoduše přehlédnutelné bez komentáře. Konzultanti před odevzdáním práci asi neměli příležitost komentovat nebo se jejich komentář nedočkal zapracování. Pojmenuji několik vyložených překlepů - nebo se tedy rád nechám poučit o něčem, co třeba ještě neznám. :-)

- Hliníková leštěná okna - kdo je vyrábí? Hliníkový rám podléhá na povětrnosti, ale i v interieru povrchové korozi a bez povrchové úpravy jsem ho viděl naposledy na FE-AL profilech (80. léta 20. století). Známe hliníková okna práškově stříkaná, eloxovaná. Leštěná jsou tedy technologická novinka nebo bylo myšleno něco jiného?
- Dřevěná okna bez povrchové úpravy - jsou tedy pravděpodobně teaková? Nebo jaké dřevo? Jakou mají uvažovanou životnost? Proč mají být bez povrchové úpravy? Nemohla by být alespoň něčím olejovaná? Fasáda bez povrchové úpravy je něco jiného - tam jsou možné objemové změny, které okenní rám nesnese.
- Jak prosím funguje paropropustná vrstva z 2 mm tlusté PVC folie?
- EPDM folie vytažená na vnější hranu okenního rámu je hydroizolace nebo parozábrana? Respektive tu asi chybí druhý parotěsný nebo parobrzdny límec.
- Jak se nanáší sádrová omítka na hliníkové profily - viz ostění oken?
- Kdo umí vyrobit masivní dřevěný parapet v tloušťce 15 mm zde potřebné šířky?
- Purenitový izolační práh nebo límec bývá na stavbu dodáván jako součást rámu dveří nebo okna - v tom právě tkví jeho výhoda - je prostorově velice tuhý, nenasákavý, má tvrdý povrch, do něhož se dají kotvit hydroizolační vrstvy atd... Nerozumím, proč je tu oddělený od rámu montážní pěnou? Pokud by byl purenitový práh dodáván zvlášť, jak by byl kotven? A vůbec kotvení oken montážní pěnou je staticky ověřené?
- Řešíme-li zavěšenou klinkerovou fasádu, je nejdříve potřeba najít vhodný kotevní systém. Ke zde nastíněnému systému, nejspíše z architektovy vlastní produkce, se domnívám, že má několik problémů, z nichž největší je masivní atiková kotva s na první pohled řádově poddimenzovaným kotevním místem, natvrdo zabetonovaná do betonu, kterou nelze rektifikovat v žádném směru. Přesnost provádění betonových konstrukcí je v řádech centimetrů.
- Obecně specifikace projektu jsou neúplné - formulace "ventil ze slitiny hliníku" je podobně přesná jako "automobil s benzínovým spalovacím motorem". Jak se to dá rozpočtovat?

Abych jen nekritizoval. Za pochvalu stojí například to, že Ondřej domýšlí projekt až do výsadby stromů a že stromy jsou řešeny až do technického řešení výsadby, kotvení sazenic, substrátů.

Projekt je architektonicky zdařilý, urbanistický koncept vynikající, technicky by to potřebovalo ještě tři měsíce soustředěného vývoje - tedy konzultování, schůzek a telefonování s dodavateli. Doporučuji Ondřejovi letní praxi "mimo architektonické výšiny" v dobré stavařské kanceláři, kde bude mít pod odborným vedením dva - tři týdny času na řešení jediného detailu, jakých tu musel sám dát na stůl v podobně krátkém čase celou hromadu.

Práci Ondřeje Zgraji doporučuji k přijetí a navrhuji hodnocení známkou "B".

V Orlických horách 12.6.2021 Jan Světlík

